

15 פברואר 2016
סימוכין: 30883

לכבוד
אלוף רוני נומה
מפקד הגדה המערבית

באמצעות דוא"ל: pniot-tzibur@mail.idf.il ובאמצעות פקס: 02-5305724

הנדון: בהול - הטלת כתר על היישוב ערקה

1. הרינו לפנות אליך מטעם המוקד להגנת הפרט, בעניין כתר שהוטל אתמול בשעות הלילה על היישוב ערקה.
2. היישוב ערקה שבנפת ג'נין, מונה כ-3,200 נפשות. מדובר ביישוב קטן יחסית אשר עיקר פרנסתם של תושביו היא מחוץ ליישוב.
3. בשל הכתר נותר היישוב ערקה מושבת. תלמידי בתי הספר אשר לומדים מחוץ ליישוב והסטודנטים אשר לומדים באוניברסיטאות נשארו בבתיהם והתושבים לא יצאו לעבודתם.
4. בעוד בתחילת היום הותר מעברם של אנשים שהיה צורך הומניטרי ליציאתם מהיישוב, בהמשך היום סורבה גם יציאתם של אנשים שהיה צורך דחוף בצאתם. כך למשל סרבו החיילים בשער הכניסה ליישוב לאפשר את יציאתה מהיישוב של חולת דיאליזה.
5. מדיניות זו סותרת התחייבויות מפורשות של המדינה לבית המשפט העליון, בתשובה לעתירה לבג"ץ של האגודה לזכויות האזרח בישראל נגד הכתר שהוטל על העיר שכס (בג"ץ 7577/06). יודגש כי העתירה עסקה בכתר שהגבלותיו היו קלות יותר מההגבלות המוטלות כרגע על היישוב ערקה היות ודובר בהגבלות על קבוצת גיל מסוימת וכן כי על פי תגובת המדינה לעתירה מיום 7.1.2007:
"לעניין זה יודגש כבר עתה, כי המונח "כתר", ככלל, אין משמעו, איסור גורף על יציאה וכניסה משטח מסוים, אלא **מדובר בהתניית התנועה אל ומחוץ לאותו אזור בבידוק בטחוני**. דהיינו, כתר על העיר שכס, משמעה, הצבת מחסומים וחסומות המונעים מעבר חופשי אל ומחוץ לעיר שכס, אך מאפשרת את המעבר אל ומחוץ לעיר בכפוף לבדיקה בטחונית".
סעיף 15 לתגובת המדינה הנמצאת ב: <http://www.hamoked.org.il/items/8711.pdf>
6. בהמשך התגובה נאמר כי הטלת הכתר עוגנה בהכרזה של מפקד כוחות הצבא וכמו כן (בסעיף 19) כי:
"הטעמים להטלת כתר, ולניתוק תאי שטח מסוימים זה מזה, הינם **טעמים ביטחוניים מובהקים**. צעדים אלה נועדו להקשות על מתבלים וגורמים עוינים שונים את האפשרות לצאת מתוך השטח המכותר באופן חופשי ובלתי מפוקח, בדרכם לביצוע פיגועים, וכן נועדו הם להקשות עליהם, לאחר ביצוע פיגוע, להימלט לתוך שטח מסוים (בעיקר שטחי A ו-B). כמו כן, הכתרים מקשים על תכנון פיגועים, על העברת הוראות לביצוע פיגועים, על העברת אמצעי לחימה ממקום למקום, וכדומה. מטעמים אלה, החיוניים לביטחון האזור, ננקט אמצעי זה"
7. התגובה אף מדגישה כי הסיבה להטלת הכתר דווקא על העיר שכס הינה הפיכתה של העיר ל"בירת טרור" וכי הודות לכתר "סוכלו בשנים האחרונות עשרות ואף מאות פיגועי חבלה שכוונו נגד מטרות ישראליות".

8. בנוגע לטענת העותרת כי הטלת הכתר הינה בבחינת ענישה קולקטיבית, תשובת המדינה היתה חדה וברורה :

86. דין טענה זו להידחות. אכן, אין מחלוקת שכללי המשפט הבינלאומי המנהגי אוסרים על ענישה קולקטיבית. עם זאת, וכפי שפורט לעיל, הרי שאין מדובר, במקרה דנן, בענישה כלשהי כלל ועיקר, אלא בפעולות מנע ביטחוניות הננקטות מכוח סמכותו וחובתו של המפקד הצבאי להגן על כלל תושבי אזור יהודה והשומרון, כמו גם על מדינת ישראל ותושביה.

87. כפי שהקמת מחסומים וביצוע בידוק בטחוני סביב העיר שכם וסביבתה אינה אמצעי ענישה קולקטיבי, וטענות בעניין זה כבר הועלו ע"י העותרת בפרשת עלאונה ולא התקבלו, כך גם מגבלות התנועה המוטלות במסגרת כתר זה, מעת לעת, ובהתאם לנסיבות הביטחוניות המשתנות באזור, אינן מהוות ענישה קולקטיבית. הפגיעה אינה המטרה שבהטלת המגבלות, התכלית היא בטחונית והפגיעה היא נלווית לאמצעי הנקט. נשוב ונדגיש, כי הוחלט, כיום, שמגבלות תנועה על תושבים בין גילאים מסוימים יוטלו על בסיס מידע קונקרטי לפיו קיים מידע על מפגע המחפש לעשות דרכו אל מחוץ למרחב.

88. העותרת מבקשת ללמוד מהעובדה שמדובר בהגבלה גורפת, כי מדובר בסנקציות עונשיות-קולקטיביות, אולם אין כך הדבר.

89. קיימת אבחנה בין אלמנטים ביטחוניים-מניעתיים לבין אלמנטים עונשיים. על אבחנה זו עמד בית המשפט הנכבד במסגרת בג"ץ 1113/90 שוא נ' מפקד כוחות צה"ל בחבל עזה, פ"ד מד(4) 590, שם כוונה העתירה נגד עוצר אשר הוטל מדי לילה על חבל עזה. העותרים שם טענו, בין השאר, כי הטלת העוצר הנמשך מיועדת לשמש סנקציה, ולא להשגת מטרה זו מסורה הסמכות האמורה בידי המשיב. בית המשפט העליון קבע בפסק דינו באותה עתירה, שאילו היה מדובר בסנקציה, הדבר היה אסור.

9. גם אם המוקד אינו מסכים לכל אשר כתוב בסעיפים אלה לתגובת המדינה, דומה כי לא ניתן לחלוק על כך שהטלת הכתר סביב היישוב ערקה ומניעה גורפת של הכניסה ליישוב והציאה ממנו הינה סנקציה עונשית קולקטיבית ולא אלמנט ביטחוני-מניעתי.

10. לאור כל האמור לעיל, המוקד להגנת הפרט דורש את ההסרה המיידית של המגבלות של הכתר סביב היישוב ערקה והפסקת הענישה הקולקטיבית של תושביו.

11. היה והכתר לא יוסר באופן מידי, בכוונת המוקד לפנות לערכאות בעניין זה. לצורך כך, נבקש להעביר לידינו את ההכרזה או הצו מכוחם מוטל הכתר על היישוב ואת כל הנימוקים להטלתו.

בתודה מראש,

ידין עילם, עורך דין

העתקים :

ח"כ משה יעלון, שר הביטחון
אלימ דורון בן-ברק, יועמ"ש הגדה המערבית
עו"ד אסנת מנדל, מנהלת מחלקת בג"צים